

Jaarverslag 2019

VOEDSELBANKEN.NL

1. Voorwoord	pag. 2
2. Kerngegevens - onze impact	3
3. Hoogtepunten 2019	4
Verslag van het bestuur	
4. De omgeving waarin we opereren	6
5. Missie, visie, doelstellingen, kernwaarden	8
6. Prioriteiten in 2019	10
i) Project Onder de Radar	
ii) Vrijwilligers	
iii) Transparante verdeling	
7. Zij hielpen ons	11
8. Inkomsten en uitgaven	13
9. Risicomanagement	14
10. In 2020	15

“Een buurvrouw vertelde dat zij naar de voedselbank gaat. Na haar verhaal zette ik ook de knop om. Dat moest ook wel, financieel gezien redde ik het echt niet meer. Ik besloot, ik ga ook gewoon. En het viel me ontzettend mee, vanaf het eerste moment voelde ik me welkom. En het was ook nog gezellig met de buurvrouw.”

Deze quote van Laura, een klant, geeft de ontwikkelingen bij de voedselbank goed weer. Voedselbanken 2.0 zijn steeds vaker een plek waar klanten zelf hun producten kunnen pakken in een winkelje. Daar waar dit gerealiseerd is, zijn er vaak ook wachtkamers waar steeds vaker ook hulpverleners van andere organisatie aanwezig zijn. Het is een plek waar mensen op verhaal kunnen komen. Het vertellen en delen van verhalen, zoals die van Laura, is maar één van de vele initiatieven die voedselbanken ontplooiden om mensen die nog onder hun radar vallen, te bereiken.

Het leidde in 2019 tot een toename van het aantal klanten met 8%. Onze voedselverwerwers hadden hun handen weer vol om alle klanten te voorzien van een bijdrage met goed, gezond voedsel. Zij slaagden daar weer prima in dankzij de vele betrouwbare leveranciers, groot en klein, in het hele land.

Een woord van dank aan allen, leveranciers, donateurs maar vooral ook aan de, inmiddels 12.000, vrijwilligers die al het werk van de voedselbanken in Nederland mogelijk maakten.

2. Kerngegevens - onze impact

Voedselhulp geven

151.000 mensen ontvingen voedselhulp, 8 % meer dan in 2018
 37 % was jonger dan 18
 40% van de aanvragers was ouder dan 50 jaar

53 % is binnen een jaar weg
 15% is na 3 jaar nog afhankelijk van voedselhulp

1 miljoen mensen leven onder de armoedegrens volgens CBS
 1 op de 12 kinderen groeit op in armoede

Verspilling tegen gaan

Onze voedselbijdrage is gemiddeld wekelijks 25 producten
 In totaal zijn 44 miljoen consumenten eenheden uitgedeeld

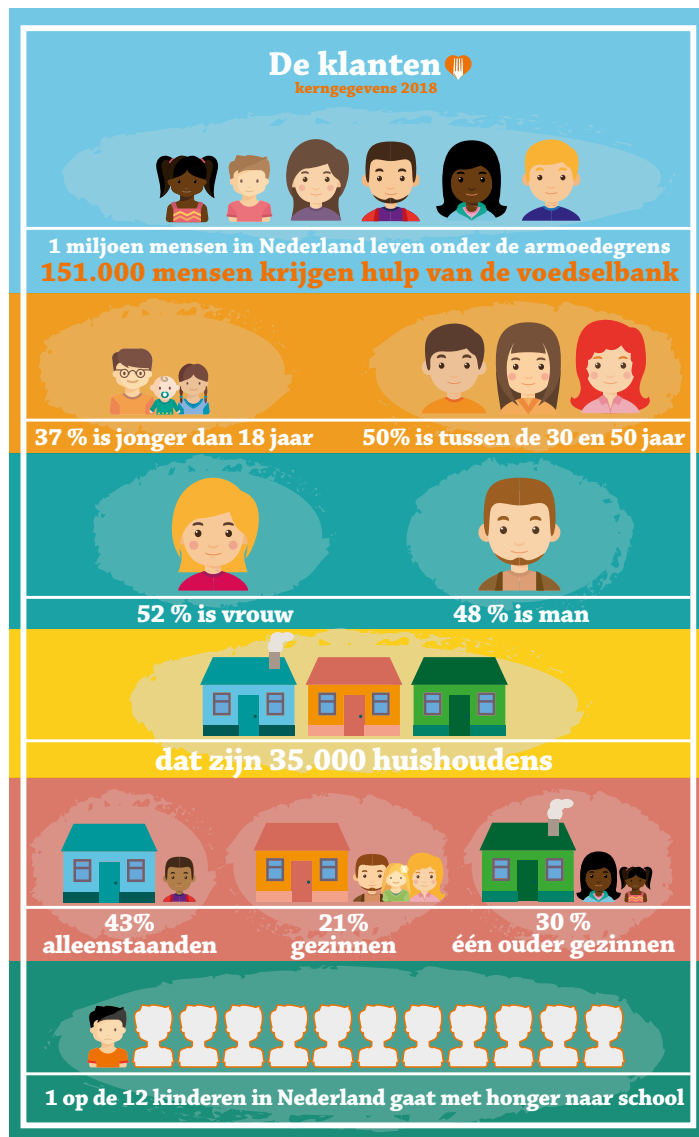
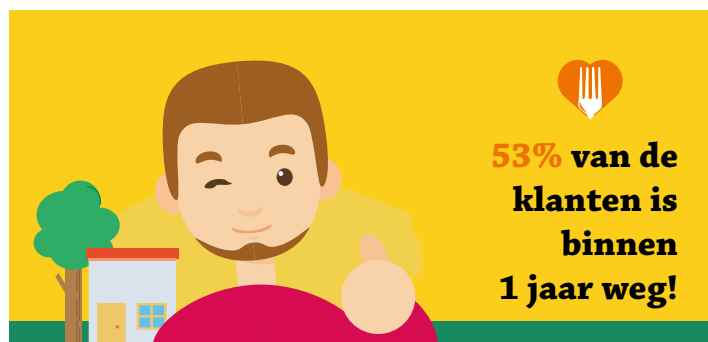
De Groente & Fruit Brigade leverde ruim 560.000 kilo verse groenten en fruit. Dat is bijna 11.000 kilo per week.

Andere ontwikkelingen in cijfers

38% van de voedselbanken werkt met een vorm van winkelconcept
 Voor 5 euro help je een gezin met een pakket

Over de organisatie

170 voedselbanken
 515 uitgiftepunten
 10 regionale distributiecentra
 1 servicecentrum

3. Hoogtepunten 2019

Januari

Opbrengst Unox nieuwjaarsduik naar Voedselbanken Nederland

Klanten Lidl zamelden voor € 250.000 aan statiegeld in

St. Jarige Job en VBN: 55.000 verjaardagen in goede samenwerking

Februari

D.E. waardebonnen inzamel actie levert 130.000 pakken koffie op

Officiële start project Onder de Radar

Maart

Op het Goed Geld Gala vaste bijdrage van Nationale Postcode Loterij in ontvangst genomen

Albert Heijn doneert 4 miljoenste product aan Voedselbanken Nederland

April

Eerste Algemene Ledenvergadering kent weer grote opkomst

Kinderpostzegels Nederland en VBN gaan samenwerken

Mei

De website werkenbijvoedselbank.nl, gelanceerd om vrijwilligers te vinden, levert veel reacties op

Hema hield meerdere acties voor ons: zo kregen we gratis boekjes voor onze allergejgste klanten

Start Etos campagne: klanten kunnen hun spaarpunten inwisselen voor voedselbank

Juni

Het was de week van de RI&E; wij stonden stil bij het feit dat alle voedselbanken bezig zijn met hun ARBO beleid.

Bij de start van de zomervakantie ontvingen we 16.000 kindervakantieboeken van het Rijksmuseum

Juli

Groente & Fruit Brigade van VBN levert in eerste jaar al ruim 500.000 kilo verse groenten en fruit

De hele organisatie 100% voedselveilig

De website hoewerktdevoedselbank.nl met Steffie in de hoofdrol wordt opgeleverd; een eerste stap in project laaggeletterden

Augustus

Het Storytellersgilde schrijft de verhalen op van klanten met als doel schaamte bespreekbaar te maken

Voedselbank Druuten en Langedijk sloten zich in 2019 aan bij VBN, waarmee de vereniging nu in totaal 170 leden heeft

September

Souपालicious, Unilever en VBN sluiten pact: groeien naar miljoen verkochte kommen soep per maand

Nieuwe website VBN gelanceerd

SCP publiceert nieuwe armoede-cijfers: bijna miljoen Nederlanders arm, waaronder relatief veel kinderen en 90-plussers

Oktober

Nationale Postcode Loterij verrast ons met cheque van € 510.000 voor project laaggeletterden

Voedselbanken winnen 8e plek in Trouw's "Duurzame 100"

November

Op de Algemene ledenvergadering werd de concept integriteitscode voor voedselbanken vastgesteld

Subway wereldsandwich dag levert donaties aan voedselbanken op

Precon doneert online trainingen Voedselveiligheid en Arbo

December

Online een mooi maaltijdpakket doneren aan de voedselbank dankzij Picnic

Unilever pakt samen met 15 andere bedrijven 36.150 kerstpakketten in

Klanten Lidl worden uitgenodigd te doneren aan ontbijtpakket voor alle huishoudens die klant zijn bij ons

De laaaaangste boodschappenlijst actie van Tele2 levert €100.000 op

Verslag van het bestuur

4. De omgeving waarin we opereren

Waarom komen mensen bij de voedselbank?

De economie floreert en het werkloosheidscijfer was in jaren niet zo laag. Toch groeit het aantal klanten van de voedselbank. Hoe dat kan? Enkele signalen die wij opvingen:

Het CBS rapporteerde dat het aantal mensen in armoede in 2018 nog altijd 1 miljoen bedraagt. En ruim 300.000 mensen waren in 2019 werkloos. Het aantal mensen dat een aanvraag deed voor schuldhulp sanering varieerde de afgelopen jaren van 86.000 tot 94.000 mensen per jaar.

St. Lezen en Schrijven vraagt al jaren aandacht voor de 2,5 miljoen laaggeletterden in het land. Deze groep heeft moeite om mee te komen in de huidige, veelal digitale samenleving. En dat kan zomaar leiden tot het 'missen' van digitale facturen en daaropvolgende boetes. Door de boete-op-boete situatie kunnen mensen flink in de financiële problemen komen.

Veel ZZP'ers kampen met sterk wisselende inkomsten per maand. En stabiele vaste lasten. Ze komen daardoor soms tijdelijk in de knel.

In 2109 stegen de kosten van met name energie, (zorg) verzeke-

ringen en voeding (BTW verhoging naar 21%). De pensioenen en AOW groeiden niet voor iedereen even hard mee.

Jaarlijks besluiten rond de 60.000 mensen om te scheiden. Regelmatig kiest één van beide echtgenoten ervoor om per direct uit huis te gaan en elders te huren. Door de forse kostenstijging die daarmee gepaard gaat, komen diverse mensen tijdelijk in aanmerking voor onze voedselhulp. Het duurt vaak meerdere weken voordat men weet op welke toeslagen ze aanspraak kunnen maken. Ook gaat er enige tijd overheen totdat toeslagen werkelijk uitgekeerd worden. Dat laatste leidt er in meerdere situaties toe dat mensen tijdelijk een beroep doen op de voedselbank.

Voedselverspilling is 'hot'

Bij de oprichting van de voedselbanken in 2002, waren wij één van de weinige organisaties die het voorkomen van voedselverspilling als doelstelling had. Inmiddels zijn er tientallen grotere en kleinere bedrijven en stichtingen actief op dit terrein. Ook traditionele leveranciers van de voedselbanken, supermarkten en producenten, zijn actief bezig met het terugdringen van verspilling. Er blijft meer dan voldoende goed voedsel beschikbaar, maar voedselbanken moeten hun werkwijze soms wel aanpassen.

Veel vraag naar vrijwilligers

Het aanbod aan vrijwilligers komt onder druk door trends als ontkerkelijking, hoogconjunctuur, mantelzorg, professionalisering van andere vrijwilligersorganisaties. We verwachten dat de huidige trend dat vrijwilligers zich niet meer voor langere tijd willen verbinden, maar vooral op zoek zijn naar uitdagende klussen, zal doorzetten.

Wetgeving

Ook vrijwilligersorganisaties moeten voldoen aan wetgeving. De privacywetgeving is voor ons belangrijk, zeker gezien de vaak kwetsbare situaties van onze klanten. Maar ook de wetgeving op het gebied van voedselveiligheid en ARBO vraagt onze aandacht, vanwege de zorg voor onze klanten en alle vrijwilligers.

Muze:

'Ik heb de boodschappen in het pakket gewoon nodig, en het scheelt me ook de stress van boodschappen doen. Het is erg druk in m'n hoofd, en het pakket geeft me rust en zekerheid.'

5. Missie, visie, kernwaarden en doelstellingen

Onze visie

In Nederland leeft meer dan een miljoen mensen onder de armoedegrens. De voedselbanken helpen de armsten door ze tijdelijk te voorzien van voedselpakketten. Om onze klanten van voldoende eten te kunnen voorzien, werken wij samen met bedrijven, instellingen, gemeenten en particulieren. Zo zorgen we er samen voor dat armoede wordt bestreden, voedseloverschotten verdwijnen en het milieu minder wordt belast. Om de zelfredzaamheid van onze klanten te vergroten, werken we samen met lokale organisaties die onze klanten helpen om weer op eigen benen te staan. Voedselhelp moet immers altijd tijdelijk zijn.

De kernwaarden

- We werken uitsluitend met vrijwilligers
- We verstrekken voedsel dat door anderen gedoneerd wordt
- We verstrekken zoveel mogelijk gezond voedsel
- We verstrekken uitsluitend gratis voedsel
- We verdelen het voedsel zo eerlijk mogelijk
- We zijn neutraal en onafhankelijk ('burgers voor burgers')
- We zijn transparant in onze verantwoording

De hoofddoelstellingen

De voedselbanken hebben de volgende hoofddoelstellingen:

- Het bieden van directe voedselhelp aan de armste mensen
- Het voorkomen van verspilling van goed voedsel

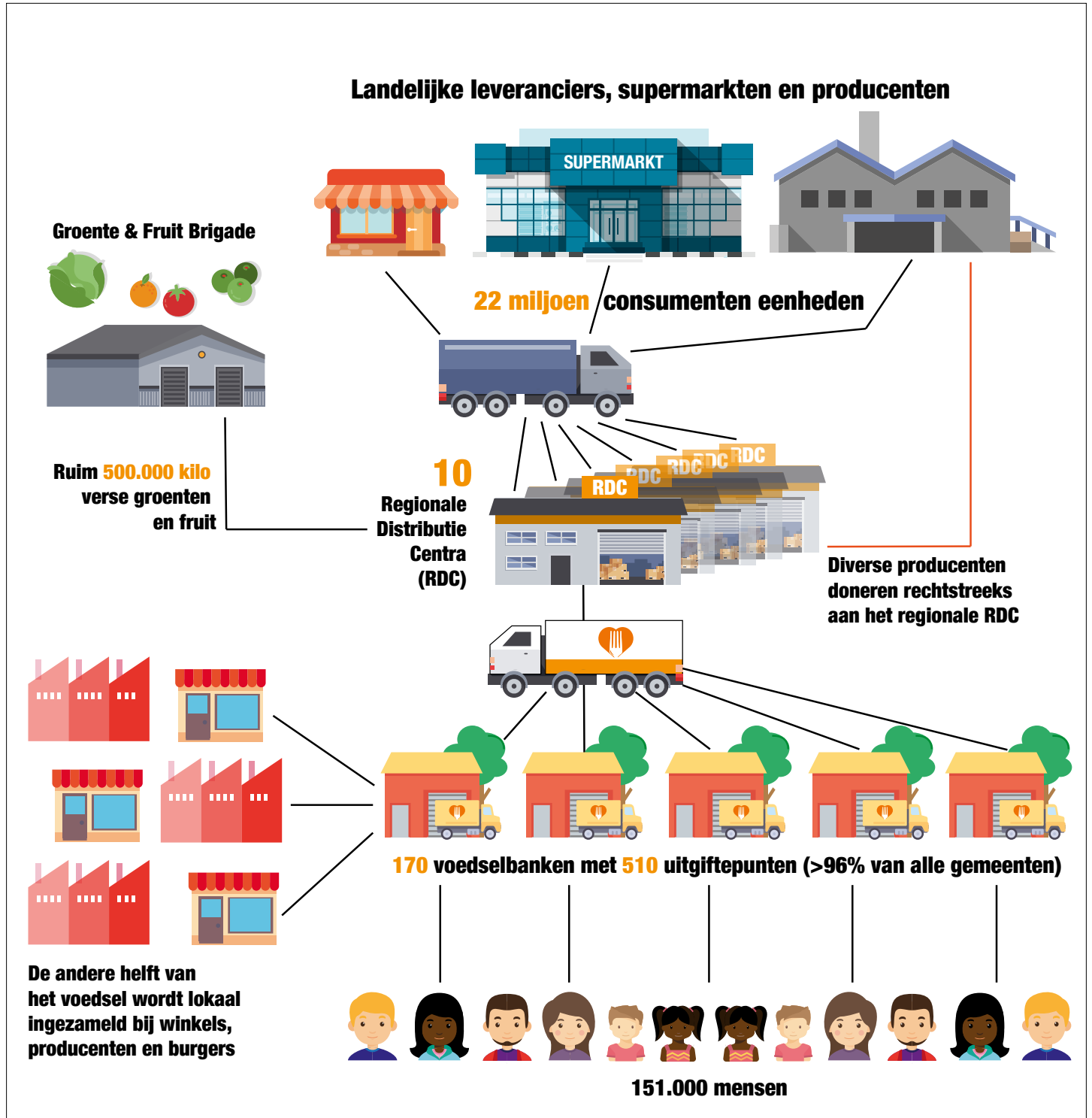
Onze organisatie en werkwijze (vrijwilligers en proces)

Bij de voedselbanken wordt helemaal niemand betaald. Wij werken uitsluitend met vrijwilligers. We noemen hen liever onbetaalde professionals. Het aantal groeide in 2019 tot 12.000. De meeste vrijwilligers zijn betrokken bij het kernproces, het voedselveilig werven en verdelen van voedsel. Maar ook voor alle overige taken, zoals fondsenwerving, financiën, juridische zaken, ICT, secretariaat en communicatie hebben we toppers aan de slag.

Het productie- en distributieproces van de voedselbanken in beeld gebracht

6. Prioriteiten in 2019

1. Project Onder de Radar

Hoe bereiken we de mensen die onze voedselhulp nodig hebben maar de hulp niet krijgen? Met deze vraag startte het project Onder de Radar. Er werd een speciale projectgroep aangesteld met daarin vertegenwoordigers van lokale voedselbanken en Voedselbanken Nederland. Zij deden onderzoek naar de grootte van de groep mensen die we niet bereiken, en welke kenmerken zij hebben. Er zijn vier groepen mensen gedefinieerd, mensen die:

1. niet op de hoogte zijn. (Weten)
2. zich schamen (Durven)
3. geen tijd of vervoer hebben (Kunnen)
4. niet accepteren dat hulp nodig is. (Mogen)

Uit onderzoek bij bestaande klanten blijkt dat schaamte de grootste drempel vormt. De voedselbanken ontplooiden een groot scala aan initiatieven op de vier thema's. In dit jaarverslag noemen we met name de transitie in het uitgifteconcept. Al 33% van alle voedselbanken werkt met een vorm van winkelconcept voor hun uitgifte, in plaats van het klassieke voedselpakket. Klanten waarderen dit winkelconcept enorm. Via mond-op-mond reclame en lokale media, leidt dit tot lokale groei. We vonden veel klanten bereid om hun verhaal te vertellen en waarom zij de stap naar de voedselbank maakten. Deze verhalen werden gedeeld op sociale media en gebundeld in een kleine brochure.

2. Voedselverwerving en -verdeling

De kip of het ei? Eerst de zekerheid van genoeg voedsel of eerst op zoek naar verborgen klanten? Het landelijke team voedselverwerving slaagde erin 15% meer producten in te zamelen (22 miljoen consumenten eenheden). De in 2018 door ons opgerichte Groente en Fruit Brigade, droeg al meer dan 500.000 kilo bij. Het landelijk ingezamelde voedsel wordt pro rata verdeeld over de 170 voedselbanken. Het project om tot eenzelfde data- en planningsstelsel te komen op alle 10 de RDC's blijft ook voor het komend jaar een prioriteit. De verschillen tussen voedselbanken (en regio's) in de hoeveelheid uitgedeeld voedsel per huishouden zijn nog te groot.

3. Meerjarenstrategie

Wanneer doen de voedselbanken het goed? Waar willen we staan over een paar jaar? In 2019 spraken we met elkaar de ambitie uit dat we veel meer mensen willen helpen. Hoe zich dat vertaalt per individuele voedselbank en voor het collectief bespreken we in de eerste helft van 2020 in een Algemene Ledenvergadering.

* Bij het maken van dit jaarverslag brak de coronacrisis uit. Op dit moment is niet duidelijk of en hoe de Algemene Ledenvergadering plaats zal vinden.

7. Zij hielpen ons

In 2019 ontvingen wij donaties in de vorm van voedsel, geld of tijd, van onderstaande partijen:

Nationale Postcode Loterij, Acteon, Adessium Foundation, Albert Heijn, Aldi, Allianz.nl, Alpro, ANWB, Arla, Asolutions, ASR, Aviko, Banketgroep, Beterbio, Bevio Big Bird Media, Bloomberg, Bonduelle, Centric, Ceva Benelux, Chep, Clif bars, Combimex, Continental, Coop, Copiatec, Deen, Deloitte, Dioraphte, Dirk van den Broek (Detail Result), dispuut Dignitatis TUE, Douwe Egberts, Dr. Oetker, Drukzo, Dumontis, Ekoplaza, EMC Performance, Euroma, Exact, Fagron, Facicom Foundation, FEBA, the Fightclub (voorheen TCC) Finext, Fred Foundation, Fresh Forward, Friesland Campina, Fruitmasters, Fundatie van den Santheuvel Sobbe, GEA, Greenchoice, Groente & Fruitbrigade, Groupon, Gullimex, Hak, Hello Fresh, Hellman, Helloprint, Hema Foundation, Hero, Holland Dairy Star, Hoogvliet, IDN, Iglo, Infolearn, Intersnack, Jeroen Lennings MGMT, John Deere Foundation, Jumbo, The Karma Factory, Kelloggs, Kinderpostzegels, KPMG, Kraft Heinz Company, Larco, Lassie, Lidl, Linkpiza, Lions Club, Livewords, Makro, Masami restaurant, Menzis, Nestlé, Plus, Obrigado, Oranjefonds, Particuliere donateurs, Pepsico, Pixelzebra, Ploum, Plus, Pluto 23, Post.nl, Reedijk Banden Import B.V., de Ridderlijke Duitse Orde Balije van Utrecht, San Wah Food, van Schothorst Foods, Schouw, Scoupy, Scrambled Ads, SMS, Split-a-Gift, SSK supermarkten, Sligro, Soupalicious, Starcuisine, Sratthechase, Stegeman, Stichting Aarden, Stichting Fonds neven en nichten van Zadelhoff, Stichting Summer Fund,

Subway, Tasty Lemon, Tastemakers Tempo-Team, Tele 2, Telers, Testo, Tintelingen, Too Good To Go, Tranquini, Stichting Manna-werkgroep Schermer, Unilever, Unit4Multivers, van Drie Groep, VF Corporation, Vriendentuinen, WAU |Waar Animatie Uitblinkt, Wessanen, XPO-Tilburg, Yardi Systems, Zwanenberg en diverse partijen die anoniem willen blijven. In dit overzicht zijn uitsluitend de organisaties genoemd die aan de landelijke vereniging doneren. Daarnaast zijn er nog duizenden partijen die lokale voedselbanken ondersteunen.

Met de vele partijen die ons in 2019 hielpen, onderhouden wij op diverse manieren contact. Het team voedselverwerwers heeft accountmanagers die de dagelijkse operationele zaken met onze leveranciers afstemmen. Het team fondsenwerwers werd afgelopen jaar uitgebreid waardoor we ook met donateurs die dat op prijs stellen, regelmatig contact hadden. Voor zowel de leveranciers als donateurs geldt dat we in overleg en samenspraak met hen, aandacht gaven aan hun acties/leveringen en donaties via de communicatiekanalen van Voedselbanken Nederland. De website en nieuwsbrieven spelen daar een belangrijke rol in. Elk jaar vindt er overleg plaats tussen één of meerdere bestuursleden en de acht businesspartners.

Op de website staat een overzicht met al onze partners. We streven ernaar om hen allemaal één of meerder keren per jaar persoonlijk te ontmoeten. In onze communicatie hanteren we altijd de kernwaarde van de voedselbank: transparantie.

Ambassadeurs

Danny Blind, Herman den Blijker en René Froger zijn ambassadeurs van Voedselbanken Nederland. Zij helpen om bekendheid te geven aan het werk van de voedselbanken.

Comité van Aanbeveling

Ook de leden van het Comité van Aanbeveling helpen ons bij ons werk:

- Roelof Hemmen (Radio- en televisie-presentator)
- Marc Jansen (Directeur Centraal Bureau Levensmiddelenhandel)
- Lavinia Meijer (Harpiste)
- Philip den Ouden (Voormalig algemeen directeur Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie)
- Paul Schnabel (Eerste kamerlid en kroonlid Sociaal-Economische Raad)
- Feike Sijbesma (voormalig Bestuursvoorzitter DSM)
- Toine Timmermans (Programmamanager duurzame voedselketens Wageningen University & Research).

Voedselbanken werken nauw samen met Alliantie Verduurzaming Voedsel, Stichting Jarige Job, Stichting Samen Tegen Voedselverspilling.

8. Inkomsten en uitgaven

2019 was een gezond financieel jaar. De opbrengsten bedroegen ruim 2,1 miljoen euro. In 2019 droeg de Nationale Postcode Loterij veel bij. We ontvingen zowel de jaarlijkse gift van € 500.000 als ook de eenmalige projectbijdrage van € 510.000 voor het project laaggeletterden. Ook de opbrengsten van de statiegeldacties van Lid (€250.000) en Dirk (€47.000) waren substantieel. Het aantal vaste donateurs daalt nog steeds jaarlijks. Met de invoering van een nieuwe website- en de gratis Google Adwords campagnes- zijn de online donaties en de aanmeldingen via de website om vaste donateur te worden wel gestegen.

De totale lasten bedroegen 1,7 miljoen euro. Daarvan werd 1,6 miljoen besteed aan de doelstellingen. Het saldo van onze bestemmingsreserves nam in het boekjaar toe met € 536.935 euro. De continuïteitsreserve van Voedselbanken Nederland bedraagt 1,5 maal de exploitatiekosten. De overige reserves en de Bestemmingsfondsen komen direct ten goede van de bij VBN aangesloten voedselbanken, distributiecentra en verbonden organisaties. Een complete jaarrekening wordt, conform onze ANBI status, op de website gepubliceerd.

Voor 5 euro help je al een gezin aan een voedselpakket.

Wilma:

'Als je kinderen hebt, kan ik me niet voorstellen dat je een drempel voelt om naar de voedselbank te gaan. Ik wilde gewoon mijn drie opgroeiende kinderen iedere avond een warm potje geven, want dat had ik mezelf opgedragen.'

9. Risicomanagement

Ook in 2019 voerden inspecteurs van de Houwers Groep en Sense onaangekondigde controles uit bij voedselbanken en de distributiecentra. In 2019 scoorden op enig moment alle bij VBN aangesloten voedselbanken “groen”. Wij zijn en blijven voor de aanvoer van voedsel volstrekt afhankelijk van onze leveranciers. Onze klanten moeten kunnen vertrouwen op kwaliteit. Voedselveiligheid blijft daarom een prominent aandachtsgebied voor de gehele organisatie.

In het kader van Arbo beleid vonden risico-inventarisaties en evaluaties plaats bij alle leden. In voorkomende gevallen zijn passende (preventie)maatregelen genomen.

In de Algemene Ledenvergadering van november 2019 is een integriteitsprotocol behandeld. De principes zijn door de ALV vastgesteld en op de website gepubliceerd.

Het Turkse echtpaar Seyhmus en Mekkiya schaamt zich niet voor hun voedselbankbezoeken:

‘We kunnen ons wel schamen, maar het leven gaat door, en eten moet je toch echt. Dan is het vooral heel fijn dat we hier terecht kunnen.’

10. In 2020

In 2020 blijft onze focus op het bereiken van mensen met honger. De projectgroep Onder de Radar zal zich verder verdiepen onder andere middels data-analyse en onderzoek. Bestaande lokale successen worden gedeeld en waar mogelijk uitgerold. Dankzij de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij kan campagne worden gevoerd om laaggeletterden te bereiken. In de Week van de Voedselbanken (week 42) wordt de documentaire *Er is Genoeg* gelanceerd op een landelijk congres. Dat vormt de start van een meerjarig project waarbij thema's als schaamte en schulden bespreekbaar worden gemaakt. Het team voedselverwerving zal gelijke pas moeten houden en hun innovatieve en professionele werkwijze continueren. Logistiek en transparante verdeling krijgen veel aandacht en ondersteuning. Ook de vertaling van de ambitie om veel meer mensen te helpen naar een concreet Plan van Aanpak, krijgt in 2020 volop prioriteit. We werken toe naar een Nederland waar kinderen geen honger hoeven hebben omdat voedsel dat anders verspild zou worden een waardevolle bestemming krijgt.

Net voordat we het jaarverslag wilden aanleveren aan de drukker, brak de corona crisis uit. Hoe 2020 er uit gaat zien, kunnen we nu niet voorspellen, maar het zal anders zijn dan wij in ons jaarplan voorzagen.

Wat we wel weten is dat we in 2020 alles op alles zullen zetten om mensen in nood van voedsel te voorzien. We ondersteunen de voedselbanken waar nodig en mogelijk. We proberen de drempels om naar de voedselbank te gaan zo laag mogelijk te maken. De weg van klanten naar een voedselbank of naar Voedselbanken Nederland moet kort zijn.

Faisal is enthousiast over de voedselbank.
'Ik wist helemaal niet dat dit er was. Mijn maatschappelijk werker vertelde dat ik hier terecht kon. Ik zou liever werken, maar het leven loopt niet altijd zoals je verwacht. En nu heb ik in ieder geval elke week eten in huis.'

Colofon

Redactie

Pien de Ruig

Fotografie:

Huub Louppen en vrijwilligers van de voedselbanken

Vormgeving

Walter Luijkenaar, Voedselbanken Nederland

Copyright

Dit jaarverslag is een uitgave van

Voedselbanken Nederland

Meidoornkade 19, 3992 AG Houten

088 543 54 35

www.voedselbankennederland.nl

welkom@voedselbankennederland.nl

VOEDSELBANKEN.NL